

דף

מדות ל"ד ע"א - ל"ד ע"ב

על הדרף

תצא

בהר הבית (מחנה לוי) תלוי במחלוקת אם איסור נטיעת עץ הוא גם בהר הבית. אמנם ע' לקמן פ"ב מ"ג בתיו"ט (ד"ה לפני) ובשקלים פ"ו מ"א ובתפא"ר שם, שהיו משתחיים בהר הבית, ובתפא"ר כתב שהיתה השתחוויה גמורה.

ולכאור' אפשר לחלק בפשיטות, דכאיסור נטיעת עץ כתוב: אצל מזבח ה', ונחלקו אם הר הבית נקרא אצל המזבח לענין זה, אבל מה שהשתחוויה מותרת במקדש הוא משום שאינו "בארצכם", ושפיר י"ל שגם הר הבית אינו "בארצכם".

[גם] הזכרת השם המפורש מותר גם בהר הבית - ע' פ"ב דתענית מ"ב, ומצות מורא מקדש נוהגת גם בהר הבית - ע' רמב"ם פ"ז ביה"ב ה"א וב' ע"כ.

★ ★

במשנה: מזרחית צפונית בה גנוז בני השמונאי אבני מובח ששקצום מלכי יון.

בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ד סי' ל"ח) נשאל מאת חתנו אי מתר להציג לציבור יריעה מספר תורה שנשחת על ידי הנאצים ימ"ש שיהי' לדראון עולם רשעת הגוים האלו, או שמא דבר זה בזיון הוא להראותו לרבים.

וכתב דלכאורה יש להקשות שאבנים אלו ששקצום בעי - גניזה בקרקע, שהוא הגניזה הטובה ביותר, ומ"מ לא עשו כן, אלא הניחום בלשכה, שיהי' לזכרון עולם רשעת היונים, ולהודות ולהלל להשי"ת שהצילנו מהם, ואם כן ראי' מזה שאין בזה בזיון מה שמניחים לזכרון עולם, דאם הי' בזה בזיון הי' איסור לעשות כן, כיון שיש בהם קדושה. וכמו כן כאן, אין זה בזיון מה שמחזיקים אותו במקום מכובד, אף שהוא ניכר לעין כל מה שחללו ועשו הרשעים.

והוסיף עוד שאין בזה חיוב קריעה למי שרואה אותן הגוילים שחוללו, דחיוב קריעה הוא רק כשרואה בשעת מעשה שקורעין או שורפין ס"ת, אבל הרואה ס"ת שכבר נתחללה א"צ לקרוע.

דף ל"ד ע"ב

במשנה: ונעל הכהן מבפנים וכן לוי ישן לו מבחוץ.

הגה"ק ר' אלטר עזריאל מאיר אייגר זצ"ל מלובלין בהגהותיו לספר הק' שבט מיהודה לאביו הרה"ק ר"א אייגר זצ"ל (פ' ויק"פ) מביא על דברי אביו זצ"ל (שם)

במשנה: שני שערי חולדה מן הדרום, משמשין כניסה ויציאה כו' שער המזרחי כו' שבו כה"ג השורף את הפרה וכ"ל מפעדיה יוצאים להר המשחה.

בשו"ת חתם סופר (או"ח סי' כ"ז) כתב דיש ללמוד מזה דפתח בית הכנסת יש לעשות בצד צפון או דרום, ולא בצד מערב, כמו בבית המקדש שעיקר הכניסה היתה בדרום.

ומקרא מלא דבר הכתוב ביחזקא' (מ"ו ט') "והבא דרך שער צפון להשתחוות, יצא דרך שער נגב", והפתח שהי' לביהמ"ק במזרח, דהיינו שער נקנור, הי' בעיקר בשביל הכהן השורף את הפרה, שהי' רואה את ההיכל כדלקמן פ"ב מ"ד, ע"ש עוד. ועי' מה שמביא על זה בקובץ אוצרות הסופר (תשרי תשע"ב ע' מ"ה בהגה"ה) מכ"ק אדמו"ר מהרי"ד מבעלזא זי"ע מה שהעיר על זה.

★ ★

במשנה: טדי מן הצפון לא היה משמש כלאום.

וכתב התוס' יו"ט (כאן): בפסקי תוס' כתבו וז"ל: טדי, פי' הצנע וכו' א"נ לשון פיוט וכו'. וכתב התוס' יו"ט: לפי' השני לא ידעתי למה נקרא כן, ואולי שהפייטנים באותו שער, הי' להם לשכה שבה מלמדים ללויים ניגוני המזמורים, כי יש לכל מזמור נגון מיוחד וכו' עכ"ד והדברים מופלאים.

ולגבי הפירוש הראשון שהוא לשון הצנע כתב בדרשות שלמה להגרש"א ורטהיימר ז"ל דאולי בשביל זה לא היה לו משקוף כדלקמן (פ"ב מ"ג) כדי שלא יהיה לו צורת הפתח, כי אם יהיה כחור בעלמא, שלא ירגישו העם בהנכנס והיוצא בו ע"כ.

★ ★

במשנה: וראשי פישפשין מבדיל בין קודש לחול'.

ברע"ב ובתוס' יו"ט כתבו, שראשי הקורות לא עמדו במקום הקדוש משום איסור נטיעת עץ אצל מזבח ע"כ.

וכתב חכ"א בקובץ קול התורה (קובץ נז' ע' לד):

וזהו כהראב"ד (בפ"א מבית הבחירה ה"ט) שאיסור זה נוהג רק במחנה שכינה. וע"ע ספ"ו מהל' ע"ז בראב"ד ובכסף משנה ויעויין ברמב"ם הל' ע"ז (פ"ו הלכות ו' ז') שהמשתחוה על האבן לוקה, אבל במקדש מותר, שנאמר לא תתנו בארצכם להשתחוות עליה, ודרשינן שבארצכם אסור אבל במקדש מותר. ובמנ"ח (מצוה ש"ג) כתב שדין השתחוויה